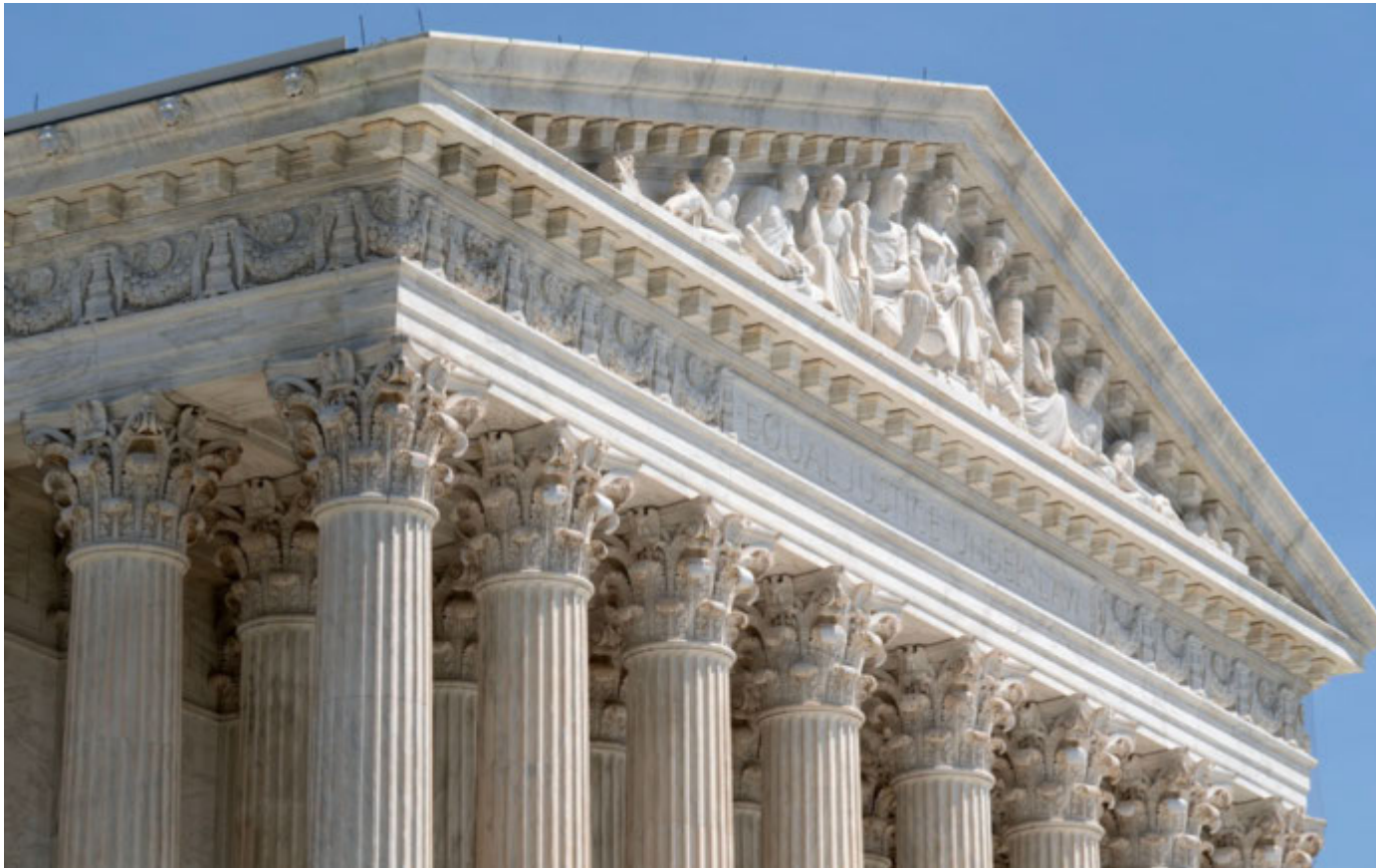

← USAs høyesterett slo i Trump v. Slaughter fast at presidenten kan avsette kommisjonærer i FTC etter eget ønske. Dermed kan en vesentlig forutsetning for dataavtalen mellom EU og USA falle, skriver innleggsforfatterne.
Foto: Jose Luis Magana/AP/NTB

Innlegg Lars Erlend Leganger og Christine Ask Ottesen

Når amerikansk maktfordeling blir europeisk teknologirisiko

USAs høyesterett har avsagt en dom som rokker ved uavhengigheten til Federal Trade Commision (FTC). Dette reiser spørsmål ved Europas avhengighet av amerikansk digital infrastruktur.

Lars Erlend Leganger

Lars Erlend Leganger, teknologisjef i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS og Christine Ask Ottesen, advokat og partner i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS

Christine Ask Ottesen

● **I Trump v. Slaughter** slår USAs høyesterett fast at presidenten kan avsette kommisjonærer i FTC «at will», uten å være bundet av reglene som beskytter kommisjonens uavhengighet. I EU-US Data Privacy Framework (DPF) er det en forutsetning at FTC fører uavhengig tilsyn. Er dataoverføringsrammeverket fremdeles gyldig etter Trump v. Slaughter?

EU og USA har lenge håndtert spenningen mellom grunnleggende rettigheter i EU-retten og amerikansk rett gjennom det som kan beskrives som konstruktiv uklarhet. EU kan legge til grunn at rettighetene er ivarettatt. USA kan opprettholde sine regler om nasjonal sikkerhet og myndighetstilgang.

Dette er ikke nødvendigvis kritikkverdigg. Internasjonal rett og handel bygger ofte på kompromisser som ikke løser alle under-

liggende interessenmotsetninger. Problemet oppstår når rettslige endringer svekker forutsetningene for kompromisset.

I dagens rammeverk legger EU vekt på FTCs rolle som uavhengig tilsynsmyndighet. Max Schrems, som har bidratt til å få to tidligere transatlantiske dataavtaler underkjent av EU-domstolen i de såkalte Schrems I- og II-avgjørelsene, hevder at dersom FTC ikke lenger kan anses som tilstrekkelig uavhengig, faller en vesentlig forutsetning for EUs godkjenning av DPF. Han ber Kommisjonen om en ordnet avvikling av dagens rammeverk, og erklærer seg klar for en ny runde i retten om så ikke skjer. En Schrems III-sak kan være på trap-pene.

Dagens rammeverk gjelder inntil Kommisjonen trekker det tilbake eller EU-domstolen kjenner det ugyldig. Den rettslige risikoen har like fullt økt, samtidig som Europas digitale avhengighet er større enn ved de to tidligere Schrems-sakene.

Schrems I og II handlet om personopplysninger og amerikansk myndighetstilgang. I 2026 er amerikanske skytjenester sentrale i europeisk digital infrastruktur, og det samme er i ferd med å skje med KI-modeller.

Amerikanske myndigheters inngrep overfor Anthropic's Fable 5 og OpenAIs GPT-5.6, og forslaget om å få amerikanske myndigheter inn på eiersiden i OpenAI, varsler at tilgang til KI vil styres av nasjonale sikkerhetshensyn. KI forsterker Europas digitale avhengighet til USA.

Europakommisjonen la i juni frem en teknologisk suverenitetspakke som blant annet skal styrke Europa innen skytjenester og KI. Det er ikke realistisk eller rasjonelt å styre mot full uavhengighet: Amerikansk sky og KI er det mest avanserte i markedet, og europeiske virksomheter har investert tungt rundt disse tjenestene. Digi-

tal suverenitet må konkretiseres: Hvilke systemer må være i europeisk sky? Hva slags KI må ha europeiske alternativer? Spørsmålene er krevende og kostbare å besvare. Men teknologisk avhengighet er også kostbart.

Om DPF faller, vil mange ønske en ny avtale. Næringslivet ønsker forutsigbarhet, ledergrupper ønsker et klart overføringsgrunnlag, og politikerne vil unngå konflikt om digitale tjenester som i praksis brukes av alle.

Med økende spenning rundt grunnleggende rettigheter, gryende KI-konflikter og økt satsing på digital suverenitet, vil EUs respons på en eventuell Schrems III-avgjørelse bli mer politisk enn tidligere. Blir det et nytt, pragmatisk kompromiss, eller vil EU benytte muligheten til å redusere teknologisk avhengighet?

Faller dagens rammeverk uten en ny løsning, øker kostnadene ved bruk av amerikansk teknologi. En må gjøre omfattende, rettslige vurderinger, etablere risikoreduerende tiltak og se på europeiske alternativer. Samtidig styrkes konkurransekraften til europeiske sky- og KI-leverandører, men gjennom rettighetsvern snarere enn tollmurer.

EU beveger seg sjelden hurtig, flytting av infrastruktur tar tid, og det finnes enda ikke fullgode europeiske alternativer på alle områder. Likevel kan Trump v. Slaughter bli et vendepunkt, fordi det er vanskeligere å legge til grunn at den etablerte balansen består.

EU må vurdere om Europa har overlatt for mye av sin digitale handlefrihet til virksomheter og myndigheter det ikke selv kontrollerer. En Schrems III-domstolsunderkjenning av DPF vil bli en test av Europas vilje til å ta kontroll over sin digitale infrastruktur.

EU må vurdere om Europa har overlatt for mye av sin digitale handlefrihet til virksomheter og myndigheter det ikke selv kontrollerer